

מי עשה מזה עסק מצויין ?

רת שיגרתית. הפעם הורה כי עשה ביקורת מיוחדת. למה אם כן נתן לעניינים להמשיך ולהתגלגל?

בנק ישראל ניסה במשך חודשים ארוכים לעזור לקרדיט, ולהעמיד אותו על הרגליים ולסייע לו להבריא — כל זאת מתוך פחד שהתמוטטות גלויה תוכיח את אולת ידו. סיבה נוספת: חלקם של חסידי באבוב בפרשת קרדיט הביא ללחץ דתי בתוך ה"ממשלה", שבא למנוע את חשיפת הפרשה. השותפים הדתיים של הקואליציה חששו, כי התמוטטות כזו עלולה להשפיע לרעה על הבנקאות הדתית בכללותה. ולדתיים, כידוע, יש השפעה בכל מה שנוגע לענייני הבנקים. לדוגמה: יו"ר מועצת המנהלים של בנק המזרחי הוא לא אחר מאשר שר הפנים המפד"לי משה חיים ספיר. ויו"ר מועצת המנהלים של בנק הפועל המזרחי הוא איש

ועדת הכספים של הכנסת, הח"כ המפד"לי מיכאל חזני, המכהן גם כחבר בחוקה הממ"עצת של בנק ישראל. השמועות שהילכו לאחרונה בחוגי ה"בנקאות, סיפרו כי השניים הפעילו את קשריהם, כדי שאנשי באבוב לא יוצגו ב"ציבור כל-איוצ'לים בעסקים, ואם לא עלה בידם הדבר, אין זו אשמתם. בנק ישראל והמשרדים הכלכליים באמת ניסו לעזור. על חשבון משלם המיסים, כמובן. למיפעל הסקסטיל תבור הבטיח משרד המסחר והתעשייה הלוואה של חמישה מיליון ל"י, כדי שבעזרתה יחזיר את החוב שלו לבנק קרדיט. ההלוואה הובטחה לזמן ארוך, כדי שהמיפעל יוכל לפרוע את חובותיו ל"זמנים קצרים יותר.

אחר כך עשה בנק ישראל נכיון שטרות לבנק קרדיט, ופירוש הדבר, למעשה, הוא מתן הלוואה. כי בנק קרדיט חותם על שטרות, מוסר אותם לבנק ישראל, ואילו הבנק הממלכתי מצידו נותן לו תמורתם כסף.

הסכום המוערך, שזרם בצורה זו מבנק ישראל לבנק קרדיט: 10 מיליון ל"י.

★ ★ ★ הבנק מתחייב — האזרח משלם

אך כל זה לא עזר, והשבוע התפוצץ העניין. אולם בניגוד לטיפול הקשוח לו זכו מנהלי פויכטוונגר ואלרן, זכה בנק קרדיט לטיפול עדין.

מנהלו של קרדיט, ניסים שרכני, לא סולק מן ההנהלה החדשה של הבנק. הוא נשאר בה, כשמעליו הוצב פקיד בכיר של בנק לאומי לישראל (בל"ל), אליהו שואף, שעליו הוטל לנהל את עסקי הבנק הכושל.

וכל זה כשהסתבכות של בנק קרדיט אינה קטנה מהסתבכות פויכטוונגר ואלרן, אלא להיפך: יחסית לסכומי המאון שלהם — 180 מיליון בפויכטוונגר; 150 באלרן, וכ"כ בקרדיט — יתכן כי הסתבכות האחרון היא גדולה יותר. כבר עתה מעריכים את הפסדי בנק קרדיט בכ"כ 20 מיליון לירות.

בנק קרדיט הועבר לידי בנק לאומי, אולם הבנק הממלכתי, לפי ההלטת הנגיד שלו, הבטיח מראש לבל"ל, כי הוא יהיה אחראי לתשלום חובות קרדיט. וכשבנק ישראל מתחייב לשלם חוב, פירוש הדבר שכל אזרחי ישראל הם המשלמים אותו.

אולם בזאת עדיין לא תמה הפרשה. היה לה השבוע המשך במקום אחר — בבנק אחר.

★ ★ ★ מחיר הזדמנותי ומתנה גדולה

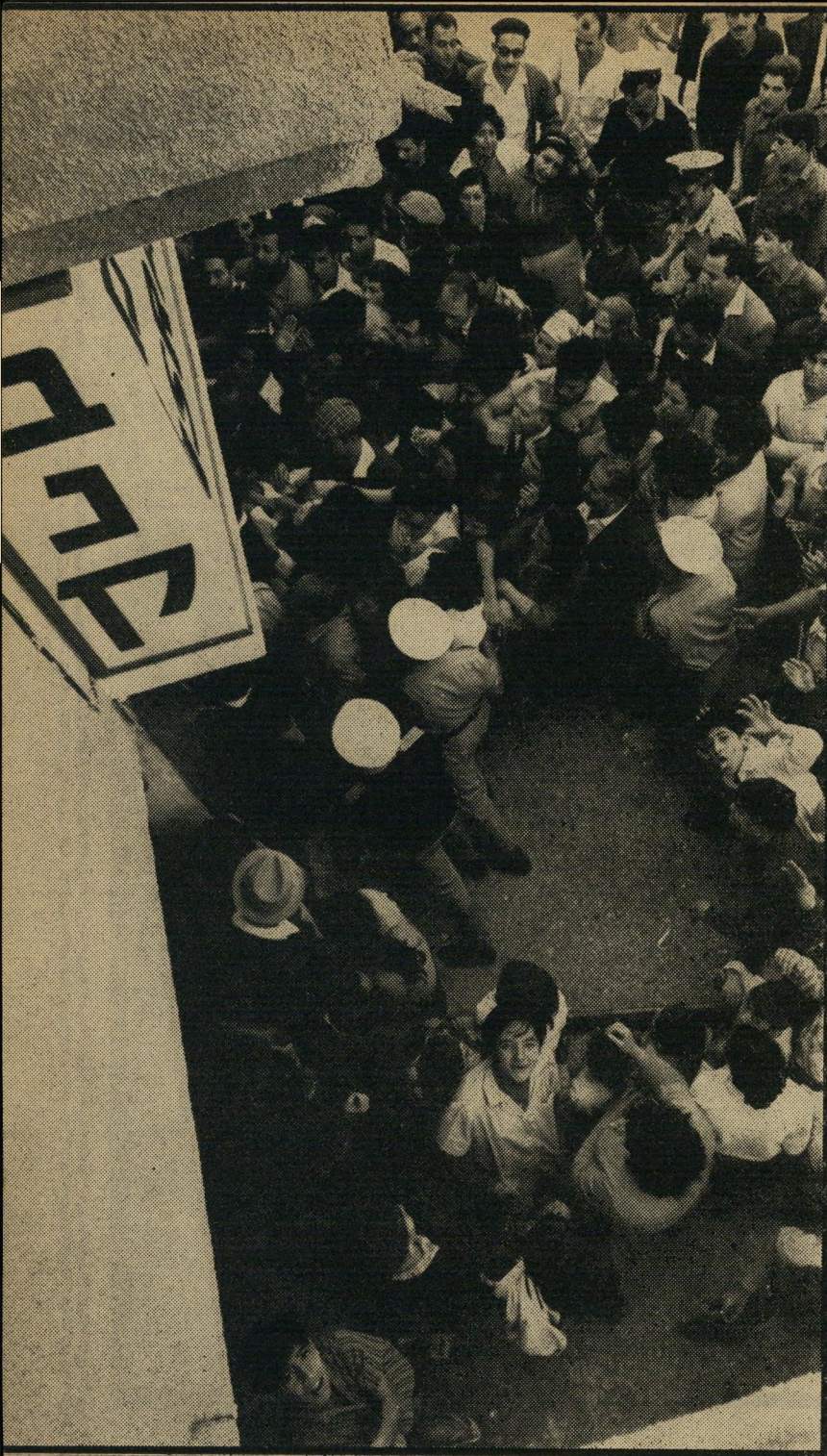
פחד עם ההודעה על העברת קרדיט לידי ב"ל, התבשרו אזרחי ישראל על שינוי נוסף בממלכת הבנקאות הישראלית: בנק קטן אחד, שמשרדיו שוכנים ברחוב לילינג בלום בתל-אביב, ושלא היו לו עד השבוע שום סניפים בישראל, רכש שמונה סניפי בנק פויכטוונגר, אותם חזר כרצונו מתוך רשימת הסניפים של פויכטוונגר ברחבי ה"ארץ.

לבנק הקטן הונה, שצמח בין-לילה, קור"איים בנק אגודת ישראל, או בנק המימשל הצבאי בסלאנג המקובל. כי את הרשיון ל"הקמתו קיבלה אגודת ישראל כפרס על הצבעתה המפורסמת בכנסת, בזכות המימשל הצבאי — הצבעה שהצילה את קיים ה"מימשל על חזרו של קול דתי אהר.

בתחילה נמסר מחוגי בנק ישראל, כי הבנק הדתי ישלם חמישה מיליון לירות עבור שמונה הסניפים, ביניהם סניפים יק"רים וגדולים, כמו ברחוב יהודה הלוי בתל-אביב (קומה ראשונה ב"בד), או כמו הבניין בעל ארבע הקומות בלב ירושלים, ליד כיכר ציון, או כמו הבניין הגדול של פויכטוונגר בהדר שבחיפה. אחר כך דובר על סכומים קטנים יותר: 4 מיליון, 3 מיליון ועתה ירד הסכום לשני מיליון ל"י, וגם זה בתשלומים למועדים ארוכים.

את הרשיונות לסניפים, המוערכים בקרב אנשי הבנקאות בסכומים הנעים בסביבות רבע מיליון לירות לכל סניף, מקבל בנק המימשל הצבאי חתום אין כסף, ויותר מזה: הבנק הדתי מקבל כתוצאה מעיסוקו זו גם את הרשיון לעסוק במטבע זר — רשיון שהיה לפויכטוונגר, ושלא היה עד עתה בידי בנק אגודת ישראל. מחירו של רשיון כזה מוערך בדרך כלל בכחצי מיליון לירות ישראליות.

כלומר: הבנק הדתי משלם סכום פעוט עבור מיבנים ומשרדים מודרניים, ומקבל חי

הבהרה לפקדון

הפכה השבוע נחלת אלפי אזרחים, שחששו לחסכו"נותיהם, לאחר שנודע על ההתמוטטות של בנק קרדיט. בנק ישראל, שמתחת לאפו נעשו העיסקות שהביאו להתמוטטות, הודיע כי ישא באחריות.

לבדוק את חלקם בבנק אגודת ישראל, התברר כי הוא משועבד כבר. אילו היה הפיקוח על הבנקים ראוי בכלל לשמו, היה אולי מטיל ספק בכושרם של אלה לנהל בנק בצורה יעילה. אולם הפיקוח של בנק ישראל כבר הוכיח את עצמו ב"פויכטוונגר, באלרן, ויותר מזה בקרדיט. לכן קשה בכלל לתבוע ממנו נוהלים מוצ"לחים יותר מאלה שהפגין עד עתה.

★ ★ ★

הקראים !

ישראל, בה הוד מעורבת בפוליטיקה, ובה הפוליטיקה מעורבת בעסקים, יכול לקרות הכל: פיקוח כושל מטעם המדינה, עסקים כושלים בידיעת הממשלה, סיוע כספי מצד הממשלה לאנשי עסקים גרועים, ונוסף על כל אלה מתן פרס יקר ערך עבור הכישלון.

במדינה נורמלית, היתה צריכה לעלות ה"תביעה, אחרי שורת ההתמוטטויות-על-הש"בון-האזרה, כי הבנקים הקטנים יולאמו או ימצאו ערבויות של ממש נגד פשיטת-רגל. אבל להגיון כזה אין תפיסה בישראל. כאן חלים חוקים שונים לגמרי. אך סימלי הוא הדבר שאנשי אגודת יש"ר, שהשתלטו עתה על מרבית סניפי בנק פויכטוונגר, הפכו עליידי כך למעבידים של מאות פקידים שעבר של בנק פויכטוונגר, יחד עם זאת הודיע כבר מנהלו הכללי של בנק האגודה, יחיאל רוזנבאום, כי העובדים האלה יצטרפו מעתה ואילך לחבש כיפות לראשם בשעת העבודה. כי העוסקים בכספים לא עושים זאת לשם הרווח, הם וחלילה, הם עושים זאת לשם שמיים.

גם שמונה רשיונות לסניפים ורשיון כללי לעסוק במטבע זר. הדבר דומה לאדם ה"קונה מוניטין במחיר הזדמנותי, ומקבל, ככה סתם, מהצד, גם את המיספר הירוק שלה, שהוא לבדו יותר מכל המכונית כולה. כדאי באן לזכור, כי נגיד בנק ישראל התנגד בשעתו בחוקף להענקת הרשיון ל"אגודת-ישראל. מן הסתם סבר, כי מי שמוכן לנצל את הפוליטיקה כדי לקבל בנק, עלול לנצל את הבנק בשביל עסקים אחרים בלתי-רצויים. אך בלחצם של אשכול וספיר נתן את הרשיון.

★ ★ ★

פרס עבור כישלון

ולם מה הקשר בין המתת האחרון שקיבל בנק אגודת ישראל מן השמיים, ולשם שמיים, לבין פרשת קרדיט? קשר ישיר מאד, וברור מאד.

כי קבוצת באבוב, שסחטה את בנק קרדיט ונשארה חייבת לו, פרשה ממנו ועברה לבנק אגודת ישראל. צמד הבינונים מנים יראי השמיים שייצגו את באבוב ב"קרדיט, פרנק ואביצדק, משכו את פקדונות באבוב מבנק קרדיט, ורכשו כשליש מן הבעלות בבנק אגודת ישראל.

עתה, כפרס על כושרם והצלחותיהם ה"מפוקפקות בממלכת קרדיט, שותפו אנשי באבוב בנתח השמן שנפל בידי אגודת יש"ר. ראל: הם נמנים על בעליו של בנק קטן שגדל לפתע; הם נהנים מתנאים נוחים שנותנת להם הממשלה, באמצעות בנק יש"ר, ראל, והם מרחיבים את עסקיהם בכל הארץ. פרט מעניין: נגד הצמד הזה הוגשו כבר תביעות לפרעון חובות, וכשבאו בעלי החוב

המצוד

על בנק קרדיט גרם לכך ש"מנהלי הבנק יזעיקו לעזרה את המשטרה שתרטן את המפקידים הנפחדים.